

КОМПОНЕНТИ ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ В СТРУКТУРІ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ: ДОСЛІДЖЕННЯ ВАГИ ТА ЗНАЧИМОСТІ

Стаття присвячена дослідженню компонентів особистісної безпеки в структурі соціальної зрілості, які займають в ній відповідне місце. Метою даної роботи є структурно-логічний аналіз конфігурації поняття особистісної безпеки у структурі соціальної зрілості; встановлення взаємозалежностей між рядом індивідуальних показників та структурних компонентів особистісної безпеки. Для реалізації мети дослідження та поставлених завдань використовувалися методи індукції, дедуції; аналізу та синтезу; метод порівняння та співставлення; метод припущень. Поняття соціальної зрілості розглянуто через призму компонентів особистісної безпеки у співставленні їх із індивідуальними показниками особистості (віковий діапазон по Е. Еріксону; гендерний аспект; соціальний статус та соціальна роль особистості). Проаналізовано поняття соціальної зрілості, що вміщує у собі не один компонент, кожен із яких так чи інакше стосується базового «Я» та сприйняття цього «Я» соціумом, а розглядається як певний рівень особистісного розвитку індивіда, кінцевий результат соціалізації, взірць дорослого члена суспільства. Констатовано, що держава має бути зацікавлена в розвитку здорового молодого покоління, в задоволенні потреби здорового почуття безпеки, а незадоволення особистих інтересів неминує призводити суспільство в нестійкий стан. Відзначено, що напрямок психологічної безпеки особистості передбачатиме розвиток її психологічних якостей, які здатні забезпечити відповідний психологічний захист, а в якості загроз психологічній безпеці особистості можуть виступати маніпуляції, як і приховане психологічне примушення. Вказано, що розвиток особистісної безпеки вкрай потрібен сучасній людині, яка живе у соціумі, поведінка якого та стиль життя із часом трансформуються. Підсумовано, що з віком людина наближається до бажаного рівня соціальної зрілості (хоча іноді і не еталонного, адже по суті, це відносний показник), у той же час, із віком відчуття власного рівня особистісної безпеки може знижуватися. Встановлено взаємозв'язок між суб'єктами одного і того ж соціального середовища та ступенем особистісної безпеки, вектор трансформації особистісної безпеки під впливом референту держави.

Ключові слова: соціальна зрілість, особистісна безпека, компоненти особистісної безпеки, соціум, соціальна відповідальність, особистісний потенціал безпеки.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство XXI ст. є постіндустріальним (інформаційним) суспільством, в якому провідну роль відіграють такі компоненти, як наука, техніка, освіта, знання, навички. Кожна

держава прагне мати високо розвинуте суспільство, із високим рівнем самосвідомості, соціальної зрілості та соціальної відповідальності. Чималу роль в структурі соціальної зрілості відіграє особистісна безпека, зокрема її саме компонентне «ядро», а також проекція рівня цієї безпеки від окремо взятого індивіда (особистості) на суспільство, в якому вона живе.

Проблема соціальної зрілості, окрім психології особистості, є об'єктом дослідження багатьох інших суміжних дисциплін. Це і соціальної психології, соціальної філософії, медицини, навіть кримінології. Провідні фахівці вже багато років поспіль намагаються дати власне трактування цьому поняттю, враховуючи поточні тенденції розвитку суспільства під дією глобалізації, інформатизації, егоцентризму, більшої міри свободи тощо. У цьому контексті особистісна безпека є тим «китом», тією глобальною цінністю, на якій і побудована соціальна зрілість. Не викликає сумніву, що особистісна безпека включає різні сторони життєдіяльності людини, зокрема її інтелектуальний, емоційно-духовний, морально-етичний потенціал. Найбільш складним і недослідженим з усіх аспектів зрілості, вочевидь, є особистісна зрілість. На сьогоднішній день, мабуть, неможливо однозначно говорити про існування вичерпної моделі соціальної зрілості особистості, яка не потребує коректив. З іншого боку, можна наблизитися до оптимальної моделі, включивши до неї необхідні базові структурні компоненти. Саме тому, питання особистісної безпеки в структурі соціальної зрілості буде розглянуто із точки зору загальновідомих концепцій та власного трактування її структурних компонентів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема особистісної зрілості була предметом дослідження науковців різних часів (Виготський Л.С., Ельконін Д.Б., С.Л. Рубінштейн), але більш точний та ретельний аналіз даному явищу через призму не тільки психологічного, але і соціального та філософського уявлення здійснили ряд інших науковців (Ж. В.Піаже, Л. Колберг, О. О. Реан, З.Фромм) та ін. Питання індивідуалізації особистості у контексті соціальної зрілості досліджували Зязюн І.А., Крюкова О. В., Ісаєв Е.М., у той же час деструктивні імпульси, які є перепонами на шляху побудови соціальної зрілості вивчали Дж.М.Платт, Ж.Ш. Террасьє, В.Е. Франкл та ін.

На жаль, досліджень актуальних питань особистісної безпеки в структурі соціальної зрілості на сьогоднішній день недостатньо. Можна виділити лише ряд праць, в яких розглядалися психологічні компоненти особистісної безпеки (Р.В Агузумцян, Н.А. Кора, Е.Б. Мурадян), але не здійснено комплексних досліджень, в яких можна було б прослідкувати динаміку змін рівня особистісної безпеки в структурі соціальної зрілості залежно від ряду показників (вік, стать, сім'я, соціальний статус, професія) та таких структурних компонентів, як психічна безпека, правова, соціальна, економічна, медична.

Метою статті є структурно-логічний аналіз конфігурації поняття особистісної безпеки у структурі соціальної зрілості; встановлення взаємозалежностей між рядом індивідуальних показників та структурних компонентів особистісної безпеки.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження.

Об'єктом дослідження є феномен соціальної зрілості, а саме рівень особистісного розвитку індивіда, результат його соціалізації.

Предметом дослідження виступає особистісна безпека в структурі соціальної зрілості.

Завдання дослідження:

- на основі співставлень різних психологічних теорій з'ясувати сутність, місце та роль особистісної безпеки в структурі соціальної зрілості;
- на основі відповідних психолого-соціологічних, соціально-економічних, політико-правових та інших етико-культурних досліджень спеціалізованих дослідницьких центрів України встановити взаємозалежність компонентів особистісної безпеки та індивідуальних показників індивіда;
- сформулювати відповідні висновки та рекомендації за результатами дослідження.

Методи дослідження. Для реалізації мети дослідження та поставлених завдань використовувалися методи індукції, дедукції; аналізу та синтезу; метод порівняння та співставлення; метод припущень.

Досить часто у наукових джерелах особистісну безпеку розглядають під кутом психологічної безпеки особистості, у контексті її найближчого оточення, соціуму. У свою чергу, ряд науковців (Т. Нйт, Д. Стоколс, Д. Шмідт та ін.) вивели свою теорію стресу, яка включає негативні чинники, такі як: інформаційне перевантаження; зменшення свободи вибору і свободи дій; людського роздратування. Питань порушення кордонів, що призводить до загострення нормальної поведінки індивіда також торкалися у своїх працях ряд інших науковців (Ю. Г. Абрамова, Г. А. Ковальов, В. І. Панов, В. А. Явсін). Закономірно, що якщо існує збудник стресової поведінки індивіда, то існує і проблема психологічного захисту (А. І. Єремєєва, Р. А. Зачепіцький, Т. І. Колеснікова). Ряд науковців одностайно дотримуються єдиної позиції щодо того, що психіка індивіда має намагатися протистояти маніпулюванню, негативним навіюванням, прийомам НЛП.

В рамках однієї парадигми проблема особистісної безпеки може розглядатися на рівні індивіда, особистості, суб'єкта діяльності [3]. Стосовно до іншої системи понять ми можемо мати на увазі інтелектуальну безпеку, емоційну безпеку і психологічну безпеку тощо [5]. І в тій, і в іншій системі, як, власне, і в будь-якій іншій парадигмі, існує об'єктивна реальність, яка окреслюється поняттям «особистісна безпека». У зв'язку із цим надзвичайно важливим постає дослідження особистісної безпеки, що є соціально-економічним, інтелектуальним, творчим потенціалом суспільства, від якого залежить його життєздатність. Будь-яка держава має бути зацікавлена в розвитку здорового молодого покоління, в задоволенні потреби здорового почуття безпеки. Незадоволення особистих інтересів неминує призводить суспільство в нестійкий стан, що в свою чергу обумовлює такі соціальні явища, як деформація моральних цінностей,

заперечення моральних принципів, які є основою соціального життя людини, зростання злочинності тощо.

В системі соціальних категорій особиста безпека займає провідне місце та представляє собою можливість користуватися трьома важливими соціально-біологічними благами, які можна назвати «китами». Це життя людини, її здоров'я, фізична свобода. Разом із тим, існує безліч причин, що призводять до їх втрати та стають перепонами на шляху особистісної безпеки. Тут варто згадати С.Л.Рубінштейна, що все в психології особистості, що тільки формується, обумовлено зовні, але ніщо в її розвитку не виводиться безпосередньо також із зовнішніх умов [6].

Р.В. Агузумцян, Є.Б. Мурадян зазначають, що концепція психічного здоров'я нерозривно пов'язана з проблемою психологічної стійкості особистості, так як без збереження психологічної стійкості реалізація фізичного і духовного потенціалу людини неможливе. Науковці акцентують увагу на тому, що психологічна стійкість перешкоджає дезінтеграції особистості, сприяє встановленню гармонії та формуванню необхідного рівня особистісної безпеки для повноцінного комфортного життя [1, с. 40]

Особливої уваги заслуговує позиція О.О. Дурманенко щодо того, що в умовах гострої структурної нестабільності, наслідком і одночасно причиною якої виступає гіпердинамізм у всіх без винятку сферах соціального життя людини необхідно переглянути поняття соціальної безпеки з урахуванням пошуку якогось внутрішнього еквівалента, на роль якого нами визначена онтологічна безпека. Тут цілком варто погодитися, що специфічна роль культурології та релігії, яка акцентується на впорядкованості світу, існуванні вищого порядку є важливим компонентом становлення особистісної безпеки. Адже культура та релігія виступає специфічним емоційно-духовним феноменом, який здатен усунути розірваність «Я» та «Світу». Звідси – психологічний стан, який іноді порівнюють із духовною досконалістю (нірваною) [4, с. 6].

Навіть, якщо ми візьмемо інший бік особистісної безпеки, – її правову безпеку, то О.Б. Боднар визначає досить чітко сутність цього поняття та розкриває зміст права людини на особисту безпеку через її правову природу. Особистісна безпека формується під впливом різних чинників, зокрема і правового. Спокій людини у власній державі є тим компонентом, який визначає її рівень особистісної безпеки, чого не можна відкидати у сучасному світі та обов'язково враховувати. Незахищеність у власній державі, або неможливість відстояти свої права засобами міжнародної юрисдикції, – не забезпечить належного рівня особистісної безпеки [2, с. 5].

Тож, якщо взяти до уваги відомі теорії особистості, фахові дослідження, присвячені аналізу компонентів індивідуальної та психологічної зрілості, а також узагальнити інформацію щодо умов формування соціально зрілої особистості, то можемо говорити про комплекс компонентів та показників, якими можна «виміряти» рівень особистісної безпеки у структурі соціальної зрілості або спрогнозувати його.

Вважаємо, що на рівень особистісної безпеки впливають такі складові, як: психологічна безпека, медична безпека, правова безпека, соціальна безпека, економічна безпека, екологічна безпека. Звісно, від цих критеріїв можуть бути й інші похідні, але вони є базовими.

Розглянемо детальніше, що саме ми розуміємо під цими критеріями, та яке відношення та ступінь впливу вони мають на рівень особистості безпеки. Будемо відштовхуватися від теорії психосоціального розвитку Е. Еріксона [9], беручи до уваги наступну періодизацію:

- молодість (19-35 років) - початок зрілості, сімейного життя, роки до початку середнього віку, побудова кар'єри;
- дорослість (35-60 років) - період, коли людина міцно пов'язує себе у соціумі, має певний род занять та професійний статус;
- старість (від 60 років) - період, коли закінчується трудова діяльність, як і соціальна активність.

Для створення повного уявлення («картини» рівня особистісної безпеки) до уваги будуть братися дослідження провідних наукових центрів України, таких як Інститут соціальної та політичної психології (НАПН України), Київський міжнародний інститут соціології (КМІС), Український інститут соціальних досліджень (ім. О. Яременка), Інституту демографії НАН України (ім. М.В. Птахи), інформація яких дозволить відстежити динаміку зміни рівня особистісної безпеки, враховуючи такі показники, як вік, стать, сім'я, соціальний статус, професія.

Щодо компонентів особистісної безпеки, то вони будуть містити наступну інформацію. Напрямок психологічної безпеки особистості передбачатиме розвиток її психологічних якостей, які здатні забезпечити відповідний психологічний захист. В якості загроз психологічній безпеці особистості можуть виступати маніпуляції, як і приховане психологічне примушення. Примус, як відомо, є своєрідним способом управління, який використовується на всіх рівнях соціальної взаємодії людей – від міжособистісного спілкування, до масової комунікації і притаманний різним культурам і історичним умовам. У зв'язку із цим доцільно говорити про можливість психосаморегуляції особистості і емоційно-вольову стійкість. Все це дозволить більш адекватно реагувати та діяти в екстремальних ситуаціях, які можуть спричинятися соціумом.

Напрямок медичної безпеки включатиме в себе мотиваційні аспекти формування здорового способу життя як основного чинника успішного становлення і розвитку людини. Медична складова міститиме інформацію щодо розвитку необхідних знань, які необхідні для кожного, умінь і навичок надання необхідної медичної допомоги в небезпечних і надзвичайних ситуаціях.

Напрямок соціальної безпеки має на увазі прищеплення норм безпечної поведінки в соціумі, формування шанобливого ставлення до членів суспільства. Соціальна безпека представляє собою стан захищеності особистості, соціальної групи, спільності від загроз порушення їх життєво важливих інтересів, прав,

свобод. Соціальна небезпека є каталізатором порушення балансу рівня особистісної безпеки.

Напрямок економічної безпеки означає, що людина переживає за забезпечення засобами виживання (їжа, одяг, житло) себе і своєї сім'ї. На збільшення економічної безпеки впливає отримання хорошої освіти, високооплачуваної роботи і постійне підвищення професійного рівня, а також вміння співвідносити розмір доходів з власними потребами.

У напрямку екологічної безпеки дані формуються на основі знань про навколишнє середовище і його стан, вміння і навички автономного виживання в природних умовах. Негативний вплив природних і антропогенних факторів здатні причини шкоду особистісній безпеці, порушивши важливі індикатори життєдіяльності людини.

На основі соціологічної інформації, яка знаходиться у відкритому он-лайн доступі вище зазначених дослідницьких центрів, власної її аналітичної обробки та аналізу, сформулюємо відповідні висновки.

Якщо розглядати молоду людину у віці (19-35 років), то в цілому можна стверджувати, що навіть до 35 років не у всіх людей сформований необхідний рівень особистісної безпеки. Все залежить як від внутрішніх, так і зовнішніх факторів. По таким компонентам, як психологічна, медична, соціальна та економічна складова жінки сьогодні більш досвідченіші, більш соціально зрілі, ніж чоловіки. Хоча, необхідно відмітити, що здебільшого чоловікам притаманна правова досвідченість, ніж жінкам. Екологічний рівень взагалі сформований досить слабо у обох полів. Але, якщо говорити про такі категорії, як рядові працівники; керівники або управлінці; власники бізнесу, то існує пряма залежність між рівнем трудових досягнень (кар'єрного росту) та рівнем особистісної безпеки. Те саме можна сказати і про психологічну складову. Чим вище статус має людина, тим явно виражені такі якості, як стресостійкість, міжособова компетентність, психологічна рівновага тощо. Сьогоднішнє суспільство споживання (або ще називають інформаційне суспільство, постіндустріальне суспільство) здатне нанести непоправний збиток особистісній безпеці людини. Слушною є теза із цього приводу Е. Тофлера щодо того, що сьогоднішня доба – це «третя хвиля» (інфосфера), яка оминула соціосферу та техносферу [7]. На підтвердження цьому є факти щодо кількості інноваційних розробок, проектів, які були зроблені молодими людьми віком від 19 до 27 років. Для цієї категорії осіб характерним є підвищений ступінь відповідальності, усвідомлення ризиків та можливих невдач, вміння керувати своїм психоемоційним станом, стресостійкість, вміння працювати у команді, не тиснути своїм авторитетним «Я» на інших.

Переходячи до характеристики рівня особистісної безпеки періоду дорослості (35-60 років) зазначимо, що для цього вікового діапазону характерним є більш вищий ступінь індивідуалізації, соціологізації, пристосованості. Для обох полів характерною являється більш менш соціальна рівновага (наявність сім'ї, дітей), середнього (іноді додаткового доходу), певної посади, пільг та привілеїв.

Психологічна складова виражена досить стабільно, адже це період як психоемоційного розквіту, так і період мудрості і сили, з'єднання зрілості, чуттєвості і розуму. У людини вже чітко сформоване своє «Я», як і презентація «Себе» в очах оточуючих. Як свідчать результати досліджень, наявність житла, достойної заробітної плати здатні забезпечити почуття стабільності та психологічного комфорту людини, безпеки за завтрашній день не тільки свій, але і своїх рідних. Для багатьох чоловіків та жінок, період активної трудової діяльності (35-50) років – найпродуктивний у їх житті. Вік дорослості (35-60 років) у контексті соціальної зрілості дозволяє говорити нам про не стільки статус аскриптивний (приписаний), а вже про явно виражений здобутий соціальний статус, як і «статурність» рівня особистісної безпеки.

Стосовно останньої вікової групи, яка асоціюється із старістю (від 60 років) то тут очевидним є наявність несвідомого почуття, яке асоціюється із незахищеністю, тривогою, страхом. У цьому віці майже кінець трудової діяльності, з кожним роком втрачається той бажаний рівень комфорту, рівень особистісної безпеки. Навіть перебуваючи соціально зрілою особистістю, рівень особистісної безпеки може бути набагато нижчим. Про це свідчать численні соціологічні дослідження, в яких чітко простежується весь «асортимент» стресових факторів, а саме нерівність пенсій, майже недоступність багатьом особам медичного обслуговування, неможливість мати здоровий психоемоційний стан. Адже, вочевидь, пригніченість, невдоволення, емоційна наруга не можуть свідчити про почуття безпеки та комфорту. Саме тому, щодо даної вікової групи (60-65 та більше), ми можемо говорити про сформований необхідний для соціуму рівень соціальної зрілості, але не можемо сказати те саме про рівень особистісної безпеки.

Таким чином, різні суб'єкти одного і того ж соціального середовища можуть переживати різний ступінь особистісної безпеки.

Висновки. Поняття соціальної зрілості вміщує у собі не один компонент, кожен із яких так чи інакше стосується базового «Я» та сприйняття цього «Я» соціумом. Структурно-логічний аналіз конфігурації поняття особистісної безпеки у структурі соціальної зрілості дозволив встановити певну взаємозалежність між віковим діапазоном розвитку людини та ступенем особистісної безпеки. Чим доросліша людина, тим вищий рівень її індивідуального розвитку, життєвої мудрості, комунікації в суспільстві тощо. Можна сказати, що з віком людина наближається до бажаного рівня соціальної зрілості (хоча іноді і не сталонного, адже по суті, це відносний показник). У той же час, із віком відчуття власного рівня особистісної безпеки може знижуватися.

Список використаної літератури

1. Агузумцян Р.В, Мурадян Е.Б. Психологические аспекты безопасности личности / Р.В. Агузумцян, Е.Б. Мурадян // Вестник практической психологии образования. – 2009. – №2. – С 40–44.

2. Боднар О.Б. Конституційні гарантії особистої безпеки в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Боднар Ольга Борисівна ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2011. – 18 с.
3. Васильченко О. К. Концепция личностной безопасности в социальной философии // Молодой ученый. – 2016. – №10. – С. 1412–1415.
4. Дурманенко О.О. Релігія в контексті онтологічної безпеки особистості : дис. канд. соціол. наук: 09.00.11 / Дурманенко Олександр Олександрович ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – 236 с.
5. Кора Н. А. Генезис исследования проблемы личностной безопасности / Н. А. Кора // Теория и практика общественного развития. – 2012. – № 4. – С. 112–116.
6. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. – М., 1973. – 569 с.
7. Тоффлер Т. Глава 1. Сверхборьба. Третья волна. – Москва: АСТ, 2004. – 781 с.
8. Элкінд Д. Эрик Эриксон и восемь стадий человеческой жизни (предисловие) / Д. Элкінд // Эрик Г. Эриксон Детство и общество. – 1996. – С. 6–22.

Транслітерація

1. Aguzumcjan R.V, Muradjan E.B. Psihologicheskie aspekty bezopasnosti lichnosti / R.V. Aguzumcjan, E.B. Muradjan // Vestnik prakticheskoy psihologii obrazovaniya. – 2009. – №2. – С 40–44.
2. Bodnar O.B. Konstytutsiyni harantiyi osobystoyi bezpeky v Ukrayini : avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.02 / Bodnar Ol'ha Borysivna ; In-t zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrainy. – K., 2011. – 18 s.
3. Vasil'chenko O. K. Konceptiya lichnostnoy bezopasnosti v social'noj filosofii // Molodoj uchenyj. – 2016. – №10. – S. 1412–1415.
4. Durmanenko O.O. Relihiya v konteksti ontolohichnoyi bezpeky osobystosti : dys. kand. sotsiol. nauk: 09.00.11 / Durmanenko Oleksandr Oleksandrovych ; Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrayinky. – Luts'k, 2010. – 236 s.
5. Kora N. A. Genezis issledovaniya problemy lichnostnoy bezopasnosti / N. A. Kora // Teorija i praktika obshhestvennogo razvitija. – 2012. – № 4. – S. 112–116.
6. Rubinshtejn S.L. Problemy obshhej psihologii. – M., 1973. – 569 s.
7. Toffler T. Glava 1. Sverhbor'ba. Tret'ja volna. – Moskva: AST, 2004. – 781 s.
8. Jelkind D. Jerik Jerikson i vosem' stadij chelovecheskoj zhizni (predislovie) / D. Jelkind // Jerik G. Jerikson Detstvo i obshhestvo. – 1996. – S. 6–22.

Пустовойт М. В.

Компоненты личностной безопасности в структуре социальной зрелости: исследование весомости и значимости

Статья посвящена исследованию компонентов личностной безопасности в структуре социальной зрелости, которые занимают в ней соответствующее место. Целью данной работы является структурно-логический анализ конфигурации понятие личностной безопасности в структуре социальной зрелости; установление взаимозависимостей между

рядом индивидуальных показателей и структурных компонентов личностной безопасности. Для реализации цели исследования и поставленных задач использовались методы индукции, дедукции; анализа и синтеза; метод сравнения и сопоставления; метод предположений. Понятие социальной зрелости рассмотрено через призму компонентов личностной безопасности в сопоставлении их с индивидуальными показателями личности (возрастной диапазон по Э. Эриксону; гендерный аспект социальный статус и социальная роль личности). Проанализировано понятие социальной зрелости, вмещающий в себя не один компонент, каждый из которых так или иначе касается базового «Я» и восприятие этого «Я» социумом, а рассматривается как определенный уровень личностного развития индивида, конечный результат социализации, образец взрослого члена общества. Констатируется, что государство должно быть заинтересовано в развитии здорового молодого поколения, в удовлетворении потребности здорового чувства безопасности, а недовольство личных интересов неизбежно приводит общество в неустойчивое состояние. Отмечено, что направление психологической безопасности личности предусматривать развитие ее психологических качеств, которые способны обеспечить соответствующую психологическую защиту, а в качестве угроз психологической безопасности личности могут выступать манипуляции, как и скрытое психологическое принуждение. Указано, что развитие личностной безопасности крайне необходимо современному человеку, живущему в социуме, поведение которого и стиль жизни со временем трансформируются. Подведено, что с возрастом человек приближается к желаемому уровню социальной зрелости (хотя иногда и не эталонного, ведь по сути, это относительный показатель), в то же время, с возрастом ощущение собственного уровня личностной безопасности может снижаться. Установлена взаимосвязь между субъектами одного и того же социальной среды и степенью личностной безопасности, вектор трансформации личностной безопасности под влиянием референту государства.

Ключевые слова: социальная зрелость, личностная безопасность, компоненты личностной безопасности, социум, социальная ответственность, личностный потенциал безопасности.

Pustovoit M.

Components of the Personal Safety in Structure of Social Maturity: Study of Weight and Significance

The article investigates the components of personal safety in the structure of social maturity. This research paper aims at carrying out the structural and logical analysis of the concept of personal security in the structure of social maturity; establishing interdependencies between a number of individual indicators and structural components of personal security. In order to realize the aim of the research and the tasks set, methods of induction, deduction; analysis and synthesis; method of comparison; method of assumptions were used. The concept of social maturity is

considered through the prism of components of personal security in comparing them with individual indicators of personality (age range by E. Erickson, gender aspect, social status and social role of personality). The concept of social maturity, which contains multiple components, is analyzed, each of which in one way or another relates to the basic "I" and the perception of this "I" by a society, but is considered as a certain level of personal development of the individual, the final result of socialization, the model of an adult member of society. It was stated that the state should be interested in the development of a healthy young generation, in satisfying the needs of a healthy sense of security, and dissatisfaction of personal interests inevitably leads the society to an unstable condition. It is noted that the direction of psychological security of an individual will involve the development of its psychological qualities that can provide appropriate psychological protection, and manipulation, as well as latent psychological coercion, can be threats to the psychological security of a personality. It is pointed out that the development of personal security is extremely necessary for a modern person living in a society whose behaviour and lifestyle are transformed over time. It is concluded that with age the person approaches the desired level of social maturity (although sometimes it is not benchmark, because in essence it is a relative indicator), at the same time, with age the feeling of personal level of personal security can decrease.

Keywords: social maturity, personal security, components of personal safety, society, social responsibility, personal potential of safety.

Пустовойт М.В. – аспірант Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

UDC 159.9:37.015.3

Savchuk A.A.

PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION OF A PERSON IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC KNOWLEDGE

The article shows that professional self-determination is one of the important steps in a person's life, since it gives an opportunity to harmonize their relations with society, determine their role in it and its significance in their life. It is established that, depending on the conditions that have developed, this influence can be both destructive and constructive. Socio-psychological conditions that will make possible the future professional self-determination of modern youth, in particular in the social sphere of activity, are analyzed. The main principles of the individual's preparation for the future professional self-determination in the social sphere of activity are covered. The characteristics of behavioral, cognitive and personal development of the components of professional self-determination of a personality are given.